

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP. HỒ CHÍ MINH**

BÙI QUANG TÍN

**QUẢN LÝ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI
CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN
TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

**THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
NĂM 2013**

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP. HỒ CHÍ MINH**

BÙI QUANG TÍN

**QUẢN LÝ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI
CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN
TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

CHUYÊN NGÀNH: TÀI CHÍNH – NGÂN HÀNG

MÃ SỐ: 62.34.02.01

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.;TS. NGÔ HƯƠNG

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NĂM 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tác giả Luận án có lời cam đoan danh dự về công trình khoa học này của mình, cụ thể:

- Tôi tên là: Bùi Quang Tín
- Sinh ngày: 20/10/1976
- Quê quán: Quảng Ngãi
- Hiện công tác tại: Khoa Quản trị Kinh doanh – Trường Đại học Ngân hàng TP.HCM
- Là Nghiên cứu sinh khóa 15 của Trường Đại học Ngân hàng TP.HCM
- Đề tài: Quản lý rủi ro trong kinh doanh ngoại hối của các ngân hàng thương mại cổ phần tại Thành phố Hồ Chí Minh
- Người hướng dẫn: PGS.;TS. Ngô Hương

Luận án này là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu có tính độc lập, không sao chép bất kỳ tài liệu nào và chưa được công bố toàn bộ nội dung này bất kỳ ở đâu; các số liệu, các nguồn trích dẫn trong Luận án được chú thích nguồn gốc rõ ràng, minh bạch.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về lời cam đoan danh dự của tôi.

TP.Hồ Chí Minh, ngày 06 tháng 06 năm 2013

Tác giả

Bùi Quang Tín

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

TIẾNG VIỆT

BTGD	Ban Tổng Giám Đốc
Công ty SJC	Công ty Trách nhiệm hữu hạn Một thành viên Vàng bạc đá quý Sài Gòn
CSTT	Chính sách tiền tệ
HĐQT	Hội đồng Quản trị
HTXTD	Hợp tác xã tín dụng
KDNH	Kinh doanh ngoại hối
NĐTNN	Nhà đầu tư nước ngoài
NH NNo&PTNT	Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam
NHNN	Ngân hàng Nhà nước Việt Nam
NHTM	Ngân hàng thương mại
NHTW	Ngân hàng trung ương
NK	Nhập khẩu
RRHD	Rủi ro hoạt động
TCTD	Tổ chức tín dụng
Thông tư 07	Thông tư số 07/2012/TT- NHNN quy định về trạng thái ngoại tệ
TP.HCM	Thành phố Hồ Chí Minh
TSC	Tài sản Có
TSC _F	Tài sản Có về ngoại tệ
TSN	Tài sản Nợ
TSN _F	Tài sản Nợ về ngoại tệ
TTLNH	Thị trường liên ngân hàng
TTNH	Thị trường ngoại hối
XK	Xuất khẩu
XNK	Xuất nhập khẩu
VND	Việt Nam đồng

TIẾNG NƯỚC NGOÀI

ACB	Ngân hàng Thương mại cổ phần Á Châu
BIDV	Ngân hàng Đầu tư và Phát triển Việt Nam
CPI	Chỉ số giá tiêu dùng
Dealer	Nhân viên kinh doanh Phòng Kinh doanh ngoại hối
ĐôngA Bank	Ngân hàng Thương mại cổ phần Đông Á
EXIMBANK	Ngân hàng Thương mại cổ phần Xuất nhập khẩu Việt Nam
FED	Quỹ dự trữ liên bang Mỹ
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
HSBC	Ngân hàng Thương mại Hồng Kông và Thượng Hải
IMF	Quỹ tiền tệ quốc tế
Interpol	Cảnh sát Quốc tế
ISDA	Hợp đồng khung pháp lý do Hiệp hội Quốc tế về Hoán đổi và Phái sinh thực hiện
OTC	Thị trường mua bán thứ cấp
SACOMBANK	Ngân hàng Thương mại cổ phần Sài Gòn Thương Tín
TCI	Chỉ số tin cậy thương mại
VCB.HCM	Ngân hàng Thương mại cổ phần Ngoại thương Việt Nam Chi nhánh Thành phố Hồ Chí Minh
VIETTINBANK	Ngân hàng Công Thương Việt Nam
WB	Ngân hàng Thế giới
WTO	Tổ chức thương mại thế giới
AUD	Đồng đôla Úc
EUR	Đồng tiền chung Châu Âu
GBP	Đồng Bảng Anh
JPY	Đồng Yên Nhật
SGD	Đồng Singapore
USD	Đồng đôla Mỹ

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Kết quả hoạt động kinh doanh của ACB	70
Bảng 2.2: Kết quả hoạt động kinh doanh của SACOMBANK.....	71
Bảng 2.3: Kết quả hoạt động kinh doanh của EXIMBANK.....	71
Bảng 2.4: Kết quả hoạt động kinh doanh của VIETA BANK.....	72
Bảng 2.5: Số lượng khách hàng và TCTD khác giao dịch kỳ hạn của Eximbank.....	87
Bảng 2.6: Giá trị giao dịch kỳ hạn với khách hàng và với TCTD khác của Eximbank.....	87
Bảng 2.7: Số lượng khách hàng và TCTD khác giao dịch hoán đổi của Eximbank.....	87
Bảng 2.8: Giá trị giao dịch hoán đổi với khách hàng và với TCTD khác của Eximbank	88
Bảng 2.9: Giá trị giao dịch quyền chọn với TCTD khác của Eximbank	88
Bảng 2.10: Lãi / Lỗ từ giao dịch phái sinh ngoại tệ của Eximbank	89
Bảng 2.11: Giá trị giao dịch quyền chọn vàng tại ACB	89
Bảng 3.1: Thống kê giá vàng SJC thực tế (từ 11/12/2009 – 16/06/2012)	183
Bảng 3.2: Bảng chi tiết tính toán VaR cho vàng (trạng thái trường).....	131
Bảng 3.3: Bảng kết quả VaR cho vàng (trạng thái trường)	132
Bảng 3.4: Bảng chi tiết tính toán VaR cho vàng (trạng thái đoán).....	133
Bảng 3.5: Bảng kết quả VaR cho vàng (trạng thái đoán)	133
Bảng 3.6: Thống kê giá CHF và các kết quả tính toán của tác giả	134
Bảng 3.7: Bảng phân tích trạng thái và kết quả VaR của CHF	136

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 2.1: Tình hình lạm phát qua các năm	73
Biểu đồ 2.2: Thâm hụt/Thặng dư cán cân thương mại.....	74
Biểu đồ 2.3: Tỷ giá USD/VND bình quân năm từ năm 2007 đến năm 2012	77
Biểu đồ 2.4: Lãi/Lỗ thu nhập trong kinh doanh ngoại hối (ngoại tệ và vàng) tại Ngân hàng ACB	77
Biểu đồ 2.5: Lãi/Lỗ thu nhập trong kinh doanh ngoại hối (ngoại tệ và vàng) tại Ngân hàng EXIMBANK.....	78
Biểu đồ 2.6: Lãi/Lỗ thu nhập trong kinh doanh ngoại hối (ngoại tệ và vàng) tại Ngân hàng SACOMBANK.....	79
Biểu đồ 2.7: Lãi/Lỗ thu nhập trong kinh doanh ngoại hối (ngoại tệ và vàng) tại Ngân hàng Ngân hàng VIỆT Á.....	80
Biểu đồ 2.8: Tỷ lệ đôla hóa (tín dụng bằng ngoại tệ/M2).....	81
Biểu đồ 2.9: Giá vàng thế giới bình quân qua các năm	83
Biểu đồ 2.10: Giá vàng SJC bình quân qua các năm	84
Biểu đồ 3.1: Phân phối xác suất chuẩn của daily return CHFUSD.....	135

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC BẢNG

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

MỞ ĐẦU

CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ RỦI RO VÀ QUẢN LÝ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN	1
1.1. LÝ LUẬN CHUNG VỀ THỊ TRƯỜNG NGOẠI HỐI VÀ KINH DOANH NGOẠI HỐI	1
1.1.1.. Quan hệ ngoại hối trong nền kinh tế	1
1.1.2.. Thị trường ngoại hối	3
1.1.2.1. <i>Khái niệm thị trường ngoại hối</i>	3
1.1.2.2. <i>Đặc điểm, chức năng của thị trường ngoại hối.....</i>	4
1.1.2.3. <i>Các chủ thể tham gia trên thị trường ngoại hối.....</i>	6
1.1.2.4. <i>Xu hướng phát triển của thị trường ngoại hối trên thế giới.....</i>	8
1.1.3. Kinh doanh ngoại hối	10
1.1.3.1. <i>Khái niệm ngoại hối</i>	10
1.1.3.2. <i>Khái niệm kinh doanh ngoại hối và những vấn đề cơ bản trong kinh doanh ngoại hối.....</i>	11
1.1.3.3. <i>Các loại giao dịch ngoại hối</i>	14
– <i>Giao dịch ngoại hối giao ngay (Spot).....</i>	14
– <i>Giao dịch ngoại hối kỳ hạn (Forward).....</i>	16
– <i>Giao dịch ngoại hối tương lai (Future).....</i>	18
– <i>Giao dịch ngoại hối hoán đổi (Swap).....</i>	19
– <i>Giao dịch ngoại hối quyền chọn (Option)</i>	20

1.2. CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	22
1.2.1. Các nhân tố chung tác động đến rủi ro trong kinh doanh ngoại hối	23
1.2.1.1. Các yếu tố bên ngoài.....	23
1.2.1.2. Các yếu tố bên trong	23
1.2.2. Các nhân tố riêng tác động đến rủi ro trong kinh doanh ngoại hối.....	31
1.3. CÁC TIÊU CHÍ ĐO LƯỜNG RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	33
1.3.1. Các tiêu chí định lượng	33
1.3.1.1. Phương pháp đo lường VaR.....	33
1.3.1.2. Phương pháp đo lường trạng thái ngoại tệ	34
1.3.2. Các tiêu chí định tính	34
1.4. QUẢN LÝ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	35
1.4.1. Rủi ro trong kinh doanh ngoại hối của các Ngân hàng thương mại	35
1.4.2. Quản lý rủi ro trong kinh doanh ngoại hối của các Ngân hàng thương mại....	35
1.4.2.1. Khái niệm quản lý rủi ro kinh doanh ngoại hối của Ngân hàng thương mại	35
1.4.2.2. Vai trò của quản lý rủi ro trong kinh doanh ngoại hối đối với Ngân hàng thương mại	36
1.4.2.3. Các phương pháp quản lý rủi ro kinh doanh ngoại hối tại Ngân hàng thương mại	37
– Sử dụng các giới hạn trạng thái ngoại hối giao dịch qua đêm	37
– Cân bằng trạng thái ngoại hối	40
– Sử dụng các kỹ thuật dự đoán tỷ giá	40
– Sử dụng các công cụ phái sinh.....	43
– Sử dụng công cụ VaR – Giá trị chịu rủi ro	47
1.4.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến quản lý rủi ro trong kinh doanh ngoại hối của các Ngân hàng thương mại	52
1.4.3.1. Các nhân tố ảnh hưởng từ phía các NHTM	52

1.4.3.2. Các nhân tố ảnh hưởng từ bên ngoài.....	54
1.5. NHỮNG BÀI HỌC RÚT RA TỪ KINH NGHIỆM VỀ QUẢN LÝ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA NGÂN HÀNG Ở MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI.....	55
1.5.1. Bài học thứ nhất về quản lý rủi ro trong kinh doanh ngoại tệ cho các NHTM.	55
1.5.2. Bài học thứ hai về quản lý rủi ro trong kinh doanh ngoại tệ cho các NHTM...	59
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1.....	64

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN TẠI TP.HCM.....	66
2.1. KHÁI QUÁT VỀ HỆ THỐNG CÁC NHTM CỔ PHẦN TẠI TP.HCM....	66
2.1.1. Tổng quan về hệ thống ngân hàng tại TP.HCM thời kỳ trước 1990	66
2.1.2. Nhu cầu hình thành các thể chế mới	68
2.1.3. Sự hình thành các Ngân hàng thương mại cổ phần.....	68
2.1.4. Kết quả hoạt động kinh doanh của các NHTM cổ phần tại TP.HCM	70
2.2. THỰC TRẠNG VỀ RỦI RO TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN TẠI TP.HCM.....	72
2.2.1. Các nhân tố chung tác động đến rủi ro kinh doanh vàng và ngoại tệ	72
2.2.1.1. Các yếu tố bên ngoài.....	72
2.2.1.2. Các yếu tố bên trong	75
- <i>Lạm phát</i>	75
- <i>Thâm hụt cán cân thương mại</i>	78
- <i>Tình trạng đôla hóa nền kinh tế</i>	80
- <i>Trạng thái ngoại tệ</i>	81
- <i>Cơ chế điều hành tỷ giá</i>	82
- <i>Các hợp đồng giao dịch phái sinh ngoại hối</i>	87
2.2.2 Các nhân tố riêng tác động đến rủi ro kinh doanh vàng và ngoại tệ.....	90